

הסור השביעי

פניקה מקרות

א

עת לקום ולצנו בעיה נקבדה שענין ברורה הנמרץ והער נעשה לאסנה צבורית-ספרותית ובכל פנס-סופרים היא כחמר-בער והיא ראש דיוני תלמיד-חכמים לעמות התנהדות ולימי ועודיים. — היא אפנת התהיה הפללית הגדולה על מהות משמעות המשג "יהודי".

לא איני מתכוון קאן אל עצם דרבה של בדיקת צרכים וסדרים בסלם.

בהמשך להגות יהודית שמאן. זו מלאכה שחול לא חדלה מהלטה בעלי מחשבה בה עסקו בכל דור. קל וחמר שיש לעסוק בה עכש בתקופת מהפך ומסנה. אין ספק. אך הפעם, זהו יש בקך נסך נוסף.

לא נסעה אם נאמר כי בזמן האחרון, בחוגי הספרות העברית וקהלה, הננו מהפכים במשג "יהודי" בתהיה שטיבה הוא כמעט-בהלה... כביכול העמדנו שתאם אל מול ערך נטול-ממשות ונבצר-מתפיסת כי דמינו עד בה שישנה אחיזה... והנה נעלמה ואינה כי אפסת.

כביכול התפוגג ונמג בתאם המשג "יהודי" ופקע כבועה ואפס ונמס — אין בטה האחו... — נאין תוך נאין תאר נאין בבואה, וקשה לתכין איך חיינו עד בה כבתוך ערן-שתאים, בעולם הדמיון, כחשבנו כי יש משמעות-מסתברת לשם בו נקראנו כמעט-עד-היום...

כן, דומה כי קלנו שתאם מסתכלים זה בזה בארשת תמיהה ובעתה, כרואים זה את זה ראשונה בעולם, וסחים ברעדה: מי אני?

מי אני? מי אפה? מי אנתנו בכלל? מה בכלל שוכות לנו איש לרעו?

ואל איזו אמה השתיכנו עד כה? ואל מי — אם בכלל — משתיכים אנו עוד?..

האם אין זה מצב משנה במקצת? יברכו כל תוהים וחוגים וננים, התהיה, כאמור, נתחדשה בכל דור, וזמננו נאה לה סבל עדנים, אך בהיות קהל סופרי ישראל נאנק "מי אנתנו? מה שם לנו קאן יקרא?

ומה פשר נתכן לשם הלנה?..." יש בקל זאת רצון להגיד: לא נקרא!

לא נקרא. המשג "יהדות" ו"יהודי", גם כיום, בתקופת חדוש תאר וכלי,

הוא אולי עוד ככל זאת ברור אף יותר מן השם צרפתי או רוסי או אנגלי...

ואם עם ישראל (דוקא הוא) שתאם קם ושואל מבהל "מי אני?..." לא ולא!

נה כמעט מיקר וכמעט מגחך וכמעט לא נאה כלל לעם בגילו.

יש ניש, בהקלט, בעיות שביסוד. ותהיה הנקבת-תהומות אין בה פגם.

וגדולי חבורים הם פרו של ספק השוקד על קשיות כבשונו של עולם,

אך בכל זאת אין צורך לראות קמין תהו (יום יום) אה ענן הנישנות היהודית

ובכלל יש דברים שראוי לפעמים ללבנם בצורה קצת פחות יסודית...

יש דברים אשר ודקא נסיון-הגדרה פרחיקם וועמכם לחידה-אין פותה,

כך הדין ביחוד (פידוע לכל) לגבי הדברים הברורים ביותר... ולכן אם יקרה ותשם "יהודי" יתחמק לפעמים מהגדר ותיוק,

זה מעיד לא תמיד על ספק לגבי, אלא גם על הספק מזה בדיק.

משום כך יתכן כי קדאי גם קדאי שאותה שאלה "מה-פרוש יהודי?" תשאר מצמצמת בתחום הרשמי, כשאלת הנקיות לרשום ספרדי,

כי כבודה במקומה — כן, עם כל הכבוד — וגם שם כבר זממה היא כנער עבת

ואל תחום התהיה-ובהיה-שביסוד לא קדאי למשקה על-קרחה בצבות.

כקצור אין קאן איש תאמר להכחיש שאקנס הבעיה היא אולי בעיה וענין הגדרו של העם היהודי הגו לא בדיק אולי מה שתהיה.

אך הפניקה היא ספרנה במקצת ומצוה למנעה עת פושטה היא בקרוב.

טוב לשאל לפעמים "מי אנתנו?" — נכון. אך לשאל זאת קאפן מפוזר בה — לא טוב.

ב

וכדי להמחיש ולהדגים את הדברים הערכים שהיא מונה, באה להוכיח שלעיל, ניטול דוגמא אחרונה מבין דוגמי שידיו ריקות... שכן השאלה היא: מה מאות רבות שבעל-פה ובכתב נוציין כי יותר שיהא מקובל על הכל?

אחת נימת כהלה בוקעת גם מתוך מאי ייש בה שמש בשאלה הזאת: הופת מרו של אהרן מגד שנדפס ב"משא" שבלי משים היא מודדה אה ערך יועשטע לפני כן, כאחת משתי הרצי והמורשת, בכנס הסופרים העבריים לענין התודעה היהודית.

בתוך תוכו הרי זה מאמר עניני וגלוי לב המביע דעתו על כמה בעיות מוחיות, שהעיקרית בהן בעית ההפרדה בין התפיסה הדתית המעשית ובין התו האזרחי החילוני במדינה. יש בו אמנם במאמר כמה פסקות שהקפיצו כמה סופרים ממלמותיהם, אך לא הן עניננו כאן. יתכן כי גם אנו היינו קמים ומקפ-צים למשמעו, אך אם לקפיצת הרי ראי היה שמישהו יתעורר גם לקפיצה של מאידך-גיסא, למשמע כמה מדבריו של הפותה האהר, דברים אשר אהבת ישראל שבהם פורשה מעטה של אי-דיאלוויזיה אסומה על הוויית יום אתי מול והוספת אה החשבות שבמלהמות הרה היהודיות שהאחות יוב תסול ואילך למלהמות של שגגה שעולה זדון ומצינה את יום ההויה ככלי ריק שאינו עוה תכנה יופיה של שעה אחת של הויה יהודית שלפני מגדליה נפסה, איפוא, על הפיסקות העשויות להקפיץ. הן כזה וזו מזה, נשים לבנו, במאמרו של אהרון מגד, לנימה שלא עוררה כנראה כל התנגדות, והיא שוועתו על היות המושגים "יהודי" ו"יהדות" מושגים שמתרוקנים מתכנם ואין לנו אהיה בהם ושאין אנו מוצאים בהם ידינו ורגלינו.

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע

מה נותר, איפוא, מרוח היהדות, או אפילו מרוח הרה היהודית, ערך יציב, בלתי משתנה, מוסכם על הכל, מיוחד, שאפשר לדעתו ולהיש אותו? כך שואל מחבר המאמר והתשובה לשאלה ריטורית זו משתמעת מאלה: לא נשאר ולא בלום, לודי מסקנה זו מגיע המחבר לאחר שהוא קובע, בדרך סקירה, כי "רוח" זו של היהדות אינה ערך קיים ועומד, וכי הלו בה תמורה של מעמים ודירוגי-ערכים מימות יהושע בן-נון ועד מרטין בובר, וכי תפיסות שונות שכנו בה זו בצד זו או ירשו זו מקומה של זו, וכי יש כתובים המכחישים זה את זה, והמאמרי חזיל הנוגדים זה את זה, ויש שלטון השכל מזה ויש קבלה או חסידות מזה, וכן הלאה וכן הלאה, סקירה של שמעת תכנים ונכסי רוח שהמחבר מעבירם לפני הקורא, והי משונה שבדבר הוא שדווקא סקירה משופעת זו, הקצרה מלהכיל אה שפע